

معرفی های گزارشی

کتابداری و اطلاع رسانی؛ معرفت شناسی اجتماعی و کتابداری و اطلاع رسانی؛ پدیدارشناسی و کتابداری و اطلاع رسانی؛ اشاراتی به مسائل اصطلاح نامه سازی و نقد اجتماعی علمی کتابداری و اطلاع رسانی ایران.

◇ نخستین همایش روش تحقیق در علوم

انسانی برگزار شده در آذرماه ۱۳۷۸

چاپ اول، ملک سلیمان، شیراز، ۱۳۸۴، ۱۴۴ ص، وزیری.

این مجموعه شامل مقالات نخستین همایش روش تحقیق در علوم انسانی است که در آذرماه ۱۳۷۸ برگزار گردید، این مقالات عبارتند از: تحقیق اقدامی (بررسی کلی در سازمان)؛ روش شناسی پژوهش در حافظه بازشناسی و معرفی روش آماری علامت یابی (SDT)؛ مقایسه تحقیقات کیفی و تحقیقات کمی؛ بررسی روش پژوهش در طرح های تحقیقاتی علوم انسانی؛ روش تحقیق در جامعه شناسی تاریخی؛ استفاده از اطلاعات دست دوم با اطلاعات دست اول تاریخی؛ مدیریت پژوهشی و توسعه، عوامل مؤثر بر انتخاب صحیح ابزارهای اندازه گیری و اثر آنها در تحقیقات علوم اجتماعی؛ چند روش نظام مند پژوهش در مدیریت: لزوم

جنبش ها و حرکت های آنان از آغاز تاکنون است. مؤلف کتاب خود را براساس قرن اول تا قرن پانزدهم تنظیم نموده و ضمن معرفی افراد و اشخاص به آثار و اقدامات آنان و اتفاقات و رخداد های مهم اشاره نموده است.

◇ مباحث نظری در کتابداری و اطلاع رسانی:

مجموعه مقاله

فاطمه رها دوست، چاپ اول، نشر کتابدار، تهران، ۱۳۸۴، ۱۳۴ ص، رقعی.

هدف از تدوین این کتاب تبیین اهمیت و ضرورت پرداختن به مباحث نظری در کتابداری و اطلاع رسانی است که در قالب این مباحث مطرح شده است: در آمدی بر آسیب شناسی کتابداری و اطلاع رسانی در ایران؛ ضعف زبان و اختلال در انتقال، مصرف و تولید اطلاعات: پژوهشی در زمینه دانش ترجمه مترجمان مقالات کتابداری؛ پست مسدردنیسم و کتابداری و اطلاع رسانی؛ کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی و آشفستگی های زبان جامعه پزشکی؛ درد مشترک کتابداری و پزشکی؛ بازنگری چندبعدی اطلاع رسانی و اصطلاح نامه سازی در عصر ورود به پارادایم نوبا به کارگیری رویکرد ماتریس؛ علم گرایی و پوزیتیویسم در

◁ مجموعه ها

◇ روش تحقیق

محمد رنجبر، چاپ اول، پرشش، آبادان، ۱۳۸۴، ۲۶۸ ص، وزیری.

در فصل اول کتاب چگونگی شکل گیری قدم به قدم تحقیق علمی بررسی می شود و در نهایت نظریه علمی تعریف می شود. در فصل دوم اهمیت موضوع تحقیق و مسائل تحقیق تحلیل می شود و شناختی کلی درباره موضوعی که قرار است تحقیق شود در اختیار خوانندگان و پژوهشگران قرار می گیرد. فصل سوم به نیازهای اساسی در زمینه طرح تحقیقاتی اختصاص دارد. موضوع فصل های دیگر عبارتند از: انواع مختلف طرح های تحقیقاتی؛ اصولی که باید در تهیه تحقیق مورد توجه قرار گیرد؛ نمونه گیری؛ طرز تهیه و تدوین پرسشنامه؛ تجزیه و تحلیل اطلاعات و روش تنظیم و تحقیق فهرست منابع و مأخذ.

◇ تراث الزیدیه

سید علی موسوی نژاد، چاپ اول، مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب، تهران، ۱۳۸۴، ۴۶۸ ص، وزیری.

این مجموعه به زبان عربی مشتمل بر آثار و کسب دانشمندان مذهب زیدیه و

نوآوری در پژوهش‌های مدیریتی ایران و کنترل و تأثیر در آزمایش.

◊ منابع و آثار سیاسی اسلامی و نقد روش شناختی مطالعات معاصر

نصر محمد عارف، ترجمه مهراں اسماعیلی، چاپ اول، نشر نی، تهران، ۱۳۸۴، ۲۸۸ ص، رقعی.

این کتاب که از زبان عربی به زبان فارسی ترجمه شده شامل معرفی و بررسی آثار و منابع اسلامی درباره سیاست و امور سیاسی است. کتاب در دو بخش عمده تنظیم گردیده است: نقد روش شناختی پژوهش‌های منتشر شده در زمینه سیاست در اسلام؛ منابع و آثار سیاسی اسلامی از میان انبوهی از نسخه‌های خطی یا مقالات و آثار منتشر شده. مترجم در پایان کتاب منابع دیگری را به متن افزوده است.

◊ رده‌بندی دهدهی دیونی: راهنمای عملی شماره‌سازی

رکن‌الدین احمدی لاری، فاطمه مکی‌زاده، چاپ اول، کتابدار، تهران، ۱۳۸۴، ۲۳۲ ص، وزیری.

هدف از تدوین کتاب حاضر آموزش شماره‌سازی در رده‌بندی دهدهی دیونی است که در یازده فصل تدوین شده است. فصل اول به تاریخچه، موفقیت‌ها، کاستی‌ها، چارچوب نظری، نشانه‌های رده‌بندی و اصل سلسله مراتب آنها، یادداشت‌ها و انواع آن، شماره‌سازی شامل افزودن از جداول کمکی، افزودن از فرانما و جدول‌های درون آن و نیز معرفی جداول هفت‌گانه پرداخته است. فصل دوم تا یازدهم، رده‌ها را به ترتیب از ۱۰۰ تا ۹۹۹ معرفی کرده است. در هر فصل بعد از معرفی رده، شماره‌های دهگانه (نشانه‌های سه رقمی) ذکر و در ادامه زیر مجموعه‌های هر رده به شکل مبسوط معرفی شده‌اند. پس از آن برای نمونه‌های مختلف شماره‌سازی صورت

گرفت. در شماره‌سازی ابتدا محتوای موضوعی اثر در قالب یک عبارت بیان شده است و شماره رده آن به شکل کامل در رویه روی آن درج گردیده است، به دنبال آن جزئیات شماره رده در سطرهای متفاوت آمده و نهایتاً شماره کامل مجدداً در پایان ذکر شده است. شرح و روش شماره‌سازی هر مثال به دنبال این موارد آمده است.

◀ فلسفه و کلام

◊ اهل بیت (ع) محور وحدت

احمدحسین یعقوب، ترجمه عباس جلالی، چاپ اول، مؤسسه بوستان کتاب قم، ۱۳۸۴، ۶۰۰ ص، وزیری.

زمانی که اختلاف و دو دستگی پیش می‌آید و فتنه‌ها و آشوب‌ها پا می‌گیرد باید به گفتار و فعل ائمه اطهار (ع) رجوع کرد و از ایشان قضاوت خواست، چرا که ایشان از ثقلین هستند و رفتار و گفتارشان از صحیح‌الهی برخوردار است، باید دید ایشان چه رأی و نظری دارند و به همان عمل کرد، چون فقط ائمه‌اند که از حقیقت دین اسلام خبر دارند و ذره‌ای از اصول اسلامی تخطی نکرده‌اند و گفته و برخوردشان بی‌طرفانه است، فقط حق و حقیقت را می‌بینند و نه گروه خاصی را، حال هرچه فرقه‌ها و مذاهب به عقیده و اندیشه ایشان نزدیک تر باشند راه به اصول تر خواهند پیمود و به حق نزدیک ترند. همین سخن موضوع اصلی این کتاب است، این که باید در همه احوال به نزد ائمه رفت و از ایشان راهنمایی و هدایت جست. مؤلف همه اثر را در سه بخش ترتیب داده که هر یک از چندین فصل سامان گرفته‌اند: ارکان شرعی وحدت امت اسلامی؛ اختلاف پس از وحدت و ائتلاف؛ درهم ریختن

نظام سیاسی اسلام بعد از وفات نبی اکرم (ص).

◊ تاریخ سیر فلسفه در اروپا (از دوره پیش سقراطی تا پایان عصر روشنگری)

علی‌اصغر حلبی، چاپ اول، نشر فطره، تهران، ۱۳۸۳، ۶۰۰ ص، وزیری.

این کتاب شکل گسترده و بازبینی شده تاریخ فلسفه است که دکتر علی‌اصغر حلبی سال‌ها پیش به فارسی ترجمه کرده بود. وی در این اثر مطالب گوناگونی را بر اصل کتاب افزوده خاطر نشان می‌کند: آن کتاب [دستی در تاریخ فلسفه] را اصل گرفته و بهانه کرده‌ام، در ضمن کتاب‌های معروف و دانشنامه‌های شناخته و رساله‌های منفرد را به مطالعه گرفته‌ام و مطالب دقیق و لطیف آنها را بیرون کشیده‌ام و به مناسبت بر مطالب کتاب «آدی» افزوده‌ام، به ویژه عقاید فیلسوفانی همچون هراکلیتوس، سقراط، افلاطون، ارسطو، دیوژنه، سوفسطائیان، شکاکان، رواقیان، فلوطین، آوگوستین، قدیس، آکم، طوماس آکوئینی، پلاگیوس، بیکن، دکارت، مالبرانش، اسپینوزا، لایب‌نیتز، لاک، هیوم، کانت، هگل، ولتر، نیچه و جز آنان را چندین برابر اصل بسط داده‌ام و از آنچه در فرهنگ و فلسفه اسلامی-ایرانی با مطلب آنها مشابه بوده در پاورقی‌ها ذکر کرده‌ام و ریشه‌های آن را به دست داده‌ام... این کتاب، اساساً برای دانشجویان فلسفه و آن دسته از خوانندگان فراهم آمده است که می‌خواهند بدون توقف و صرف وقت زیاد، زمان و مکان زندگی و خلاصه اندیشه‌های فیلسوفی از فیلسوفان را بیابند و بخوانند. صرف نظر از اظهار نظر خود نویسنده، این کتاب از حیث کنکاش، یافتن مشابهات در اندیشه فلاسفه غرب و اندیشه‌های فرهنگ اسلامی-ایرانی و

توضیحات کارساز در جای جای کتاب برای افراد متخصص در حوزه علوم انسانی مفید واقع می شود. جلد نخست این کتاب مشتمل بر این مباحث است: تعریف فلسفه؛ روزگار پیش از سقراط؛ سوفسطاییان؛ دوره کلاسیک؛ دوره اسکندرانی قدیم؛ سده های نخستین مسیحیت؛ فلسفه قرون وسطایی؛ آغاز فکر جدید و عصر روشنگری.

◇ تجدد از نگاهی دیگر: روایتی ناگفته از چگونگی ظهور و رشد تجدد

حسین کچوییان، چاپ اول، سازمان تبلیغات اسلامی، معاونت پژوهشی و آموزشی، اداره کل پژوهشهای سیمنا، گنج معرفت، قم، ۱۳۸۳، ۳۱۲ ص، رقعی.

نگارنده در کتاب سعی کرده مفهوم تجدد را براساس دیدگاه اریک و گلین، متفکر آلمانی (۱۹۰۱-۱۹۸۵) نقد و بررسی نماید. به تصریح نگارنده مضمون انحطاط و بحران عمیق، مضمونی محوری و جوهری در اندیشه و گلین می باشد. از دید وی، انحطاط و بحران غرب چنان عمیق و جدی و بیماری آن چنان پیش رفته و مهلک است که چاره و درمان آن جز با خروج از تجدد ممکن نیست، اما این انحطاط صرفاً فساد در اخلاق یا بحرانی در قلمرو اقتصاد و سیاست به معنای معمول آن نیز نمی باشد. نکته مهم و جالب در اندیشه های او این است که وی دقیقاً همان چیزهایی را که تجدد بزرگ ترین دستاورد خویش می داند - یعنی تفکر و علم - غرقاب در گرداب و انحطاط می بیند.

◇ قواعد العقاید یا اعتقادنامه غزالی

محمد بن محمد غزالی، ترجمه علی اصغر حلبی، چاپ اول، جامی، تهران، ۱۳۸۴، ۲۰۸ ص، وزیری.

این کتاب برگرفته از احیاء علوم الدین اثر امام محمد غزالی است که نگارنده آن را

اعتقادنامه خویش تلقی می کند. غزالی هر چند اشعری بود، اما در این رساله مسائل کلامی اشاعره را نه مرتب بیان کرده و نه یک دست. بیانات او گاهی آسان و گاهی دشوار است و خلاصه بیان او نابرابر و غیر مساوی و در نوسان است.

او می گوید: رساله را برای عامه مسلمانان می نویسد و می خواهد همه در حوزه علم معامله باشد که مردم عامی و مسلمانان معتقد با آن سر و کار دارند، ولی گاه رشته کلام از دست او به در می رود و به علم مکاشفه می پردازد و پس از آن که مطالبی والا ولی در عین حال دشوار و دور از فهم عوام نوشت به خود می آید و می گوید اینک به علم معامله برگردیم ولی باز هم پس از چند صفحه عنان کلام و سیاق بحث را فراموش می کند و ... مترجم کتاب به منظور توضیحات متن اصلی، مقدمه ای نسبتاً مفصل درباره علم کلام، فرقی آن با فلسفه، وجه تسمیه علم کلام، آغاز علم کلام، موافقان و مخالفان کلام، نخستین مباحث کلامی و نظایر آن آورده است.

◇ از دموکراسی تا مردم سالاری دینی: نگرشی بر اندیشه سیاسی شریعتی و زمانه او

صادق زیبا کلام، چاپ اول، روزنه، تهران، ۱۳۸۴، ۱۰۸ ص، رقعی.

این نوشتار به بحث و بررسی در خصوص اندیشه سیاسی، حکومت و جایگاه آن از منظر دکتر علی شریعتی اختصاص دارد.

بخش نخست گفتاری در باب دموکراسی است، اعم از این که حکومت یا نظام سیاسی باید دارای چه شرایطی باشد تا بتوان آن را مبتنی بر دموکراسی دانست.

تفاوت یا تشابهات میان مردم سالاری دینی و دموکراسی از دیگر مباحث بخش نخست است. اما بخش دوم یا بخش اصلی کتاب درباره اندیشه شریعتی است. این بخش درباره تعریف شریعتی

از حکومت اسلامی یا نظام حکومتی است و این که میان حکومت دینی مطلوب وی با حکومت مبنی بر دموکراسی چه اختلافات و تفاوت هایی وجود دارد. بخش آخر کتاب درباره دیدگاه شریعتی در خصوص غرب، غرب گرایی و غرب زدگی و نیز نقد این تفکر است. نگارنده در پایان خاطر نشان می کند: در یک کلام اگر دکتر شریعتی، شریعتی شد به واسطه تحول و نگاه جدیدی بود که در مبنای و مفهوم شیعه بودن و مسلمان بودن توانست در دل و جان میلیون ها تحصیل کرده ایرانی ایجاد کند و نه به واسطه هجوم و حمله اش به غرب که در آن گفتمان نه پیام جدیدی بود و نه حرف و حدیث تازه ای.

◇ انسان شناسی (انسان کامل) در مکتب فلسفی عرفانی صائِن الدین ابن ترکه

یحیی کبیر، چاپ اول، مطبوعات دینی، قم، ۱۳۸۴، ۳۲۰ ص، وزیری.

در این کتاب جایگاه انسان کامل در مکتب فلسفی عرفانی صائِن الدین ابن ترکه (متوفی ۸۳۰ق) تحلیل و تبیین می گردد.

عناوین بخش های کتاب عبارتند از: موحد و انسان کامل نزد ابن ترکه؛ نقش

آرای انسان شناسی عرفانی شیخ اکبر بن عربی و شیخ کبیر قونوی در تکوین

تفکرات انسان شناسانه صائِن الدین ابن ترکه؛ تحریر و نقد و بررسی آرای

فلسفی و عرفانی ابن ترکه؛ انسان صاحب مقام خلافت الهی در بینش عرفانی؛ سنت

عرفانی؛ معرفت حق و نقش آن در تربیت انسان عارف و رابطه مسائل توحیدی با

شناخت انسان در عرفان ابن ترکه.

◇ حق و تکلیف در اسلام

عبدالله جوادی آملی، چاپ اول، مرکز نشر اسراء، قم، ۱۳۸۴، ۳۷۲ ص، وزیری.

در فصل اول کتاب کلیاتی درباره حق، تکلیف، حکم، دین و ... درج شده، بعد مبانی حق و تکلیف از نظر عالمان دینی و

اندیشمندان غربی بررسی می‌گردد. در فصل سوم به منشأ و خاستگاه حق و تکلیف از منظرهای گوناگون، اعم از هستی‌شناسی، معرفت‌شناسی از نگاه دین و متفکران اشاره شده است. فصل چهارم به سر و جود یا هدف از ایجاد حق و تکلیف اختصاص دارد و این که چگونه اصلاح، آبادانی دنیا و آخرت، آزادی، کمالات معنوی و سعادت انسانی در پرتو حق و تکلیف امکان‌پذیر است. در فصل پنجم نظر تحلیلی آیت الله جوادی آملی به تعامل تکوینی و حقیقی بین تکالیف و حقوق و این که بازگشت هر تکلیفی به حق است، عرضه گردیده، در فصل پایانی به برخی از حقوق در جلوه‌های دینی اشاره می‌شود.

◇ حقیقت دینی دوران ما

ویلیام مونتگمری وات، ترجمه اسدالله آزاد، چاپ اول، نشر کتابدار، تهران، ۱۳۸۴، ۱۱۶ص، رقی.

در دو فصل نخست کتاب بر این نکته تأکید شده است که چگونگی بیان حقیقت در ادیان از نابسندگی زبان و اندیشه انسانی اثر می‌پذیرد. در فصل سوم، موضوع حقیقت در کتاب مقدس عهد عتیق بررسی می‌شود. موضوع فصل‌های بعدی عبارتند از: حقیقت در کتاب مقدس عهد جدید؛ خداوند در ادیان دیگر و دین در دنیای امروز. نویسنده خاطر نشان می‌کند: آنچه در هر دین اهمیت دارد دیدگاه کلی آن در مورد واقعیت‌هایی است که زندگی انسان به گونه‌ای روزمره باید بدانها بپردازد. افزون بر این در ادیان مختلف به حقیقت چنان می‌نگرد که گویی از سوی خداوند بر آنها فرود می‌آید.

◇ حکمت بن سیرا: براساس کتاب مقدس اورشلیم ترجمه پیروز سیار، چاپ اول، نشر نی، تهران، ۱۳۸۴، ۲۳۴ص، رقی.

این کتاب بخشی از کتاب «کتاب‌هایی از

عهد عتیق: کتاب‌های قانونی ثانی براساس کتاب مقدس اورشلیم» است... کتاب از لحاظ قالب در خط پیشگامان و سرمشق‌های خود قرار دارد. در نگارش آن، تمامی صناعت‌های شاعرانه حکیمان به کار رفته است. در کتاب بن سیرا به مثل برمی‌خوریم یا یک سلسله امثال می‌بینیم که پیوندهای ظاهری با یکدیگر ندارند... آموزه بن سیرا مشتمل بر تکرار تمامی سنت پیشین کتاب مقدس است، اما با بیانی حکمت‌آمیز نکته اصلی این آموزه، حکمت است. موضوع برخی مطالب کتاب عبارتند از: خطرات فسق؛ تفاهم در زندگی زناشویی؛ دوستی، دعوت به یاوری هم‌نوع؛ سفارش به آدمیت و توکل بر خدا.

◇ حکمت سلیمان براساس کتاب مقدس اورشلیم ترجمه پیروز سیار، چاپ اول، نشر نی، تهران، ۱۳۸۴، ۱۰۸ص، رقی.

حکمت سلیمان، یکی از بخش‌های کتاب مقدس و مشتمل بر سه بخش است: حکمت و سرانجام آدمی، سلیمان و طلب حکمت و عمل حکمت در تاریخ. در بخش نخست، مؤلف گمنام خوانندگان را بدان می‌خواند که با دوری جستن از بدی در پی جستن حکمت برآیند، چه آدمی از بهر نامیرایی آفریده شده که در گرو حکمت است. در بخش دوم، رشته کلام به دست سلیمان سپرده می‌شود و مؤلف، خویشتن را در پس او نهان می‌دارد. او شرح می‌دهد که چرا و چگونه در جوانی مایل به کسب حکمت گشت و چه فوایدی از آن بدو رسید و سرانجام در بخش سوم کتاب که بلافاصله پس از پایان دعا آغاز می‌گردد نخست یادآور می‌شود که حکمت، چگونه قهرمانان سفر پیدایش و خروج را نجات بخشید. آن‌گاه تأمل دعاگونه‌ای در ادامه می‌یابد که در آن بلایای نازل شده بر

مصریان با احسان‌هایی که خداوند در بیابان در حق قوم خویش روا داشت، مقایسه گشته است.

◇ معنویت سکولار

چاپ اول، سازمان بسیج دانشجویی، تهران، ۱۳۸۴، ۶۴ص، رقی.

در این کتاب سکولاریزم و مشروعیت بخشی به آن، بررسی و ریشه‌یابی می‌شود. به زعم نگارنده خطای نخست و سنگ بنای یک ساختمان فکری سکولاریستی این است که سراسر عبادیات، اخلاقیات و اعتقادات دینی را امور غیر واقعی و غیر قابل تحقیق یا غیر قابل اثبات می‌خواند و این را صرفاً باوری شخصی و امری کاملاً ذهنی و غیر عقلی می‌داند که قابل ارزیابی منطقی و نه ارزیابی معرفت‌شناختی است، بلکه سراسر، سلیقه‌ای و ذوقی خواهد بود. به عبارت دیگر، سراسر دین، صرفاً یک تلقی شخصی و انتخاب بدون دلیل و نوعی وصف الحال درونی است و اگر کسی مدعی شود که عقاید یا ارزش‌ها یا احکام دینی، ناظر به امور واقعی و آبجکتیو هستند قابل اثبات نیست و همه این مفروضات بدان معناست که گزاره‌های دینی، نه گزارش از هیچ واقعیت عینی بلکه گزارش از تمایلات یا عقاید شخصی گوینده است و بس...

◁ فقه و حقوق

◇ تذکرة الاحباب

ملا احمد بن محمد مهدی ذراقی، تحقیق پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، واحد احیاء آثار اسلامی، چاپ اول، بوستان کتاب قم، ۱۳۸۳، ۳۲۰ص، وزیری.

این اثر «رساله‌ای مشتمل بر مسائل و آداب ضروریه روزه و زکات و خمس از جهت طالبین زاد معاد و سالکین راه سداد» است که از سه مقصد تشکل یافته: مسائل و احکام

و آداب روزه؛ در بیان زکات و احکام آن؛ در بیان احکام خمس و مسائل آن.

◇ پیکر تراشی و نگارگری در فقه

علیرضا فرحناک، چاپ اول، مؤسسه بوستان کتاب قم، ۱۳۸۴، ۳۳۵ ص، وزیری.

این کتاب پاسخ به سؤالی است که از ابتدا جامعه مسلمانان با آن رویارو بوده، پاسخ به آن به نوعی موجب پیشرفت و پسرقت هنر در جوامع اسلامی می شده است، سؤال از این که آیا کشیدن تصویر در اسلام حرام است یا نه، اگر در زمان پیامبر از ساخت هر مجسمه یا نقاشی ای جلوگیری می شده آیا هنرمندان معاصر را هم به شدت باید از آنها نهی کرد، آیا نباید در این حکم تفسیری داد به ویژه آن که چارچوب و افق کنونی متفاوت از زمان نبی (ع) است، اگر دلیل نهی را این بدانیم که مبادا مسلمانان به چاه ضلالت و بت پرستی بیفتند، آیا نمی توان این نهی را رفع کرد، چون اندیشه و فکر مسلمانان آن اندازه ترقی و تعالی داشته و دارد که در برابر پاره چوب و سنگی به سجده نیفتد. این نوشته از سه بخش تشکیل شده و هر بخش از چندین فصل، عنوان یکایک بخش ها عبارت است از: بررسی معنای واژگان صورت و مثال؛ صورتگری در فقه؛ دیدگاه حرمت اجمالی صورتگری.

◇ ائمه و علم اصول

سید احمد میرعمادی، چاپ اول، مؤسسه بوستان کتاب قم، ۱۳۸۴، ۴۰۰ ص، وزیری.

این رساله قصد دارد این نکته را اثبات کند که علم اصول از هدایت و رهنمونی ائمه (ع) بنیاد گرفته و خلاف عقیده اخباریون شیعه این علم را از اهل سنت دریافت نکرده است، همه امامان معصوم (ع) در رستن و بالیدن آن نقش داشته اند، «به ویژه امام باقر (ع) و امام صادق (ع) که در فضایی مدرسه ای و

علمی به اندیشه ها و قاعده های اصولی پرداختند و تحولی مهم را در تاریخ استنباط گشودند و کوشیدند تا به صورت علمی و حساب شده نه ارتکازی و سلیقه ای- اولین مرزها و باید های حیاتی اصولی را در جامعه کوچک استنباط گران ولی پر تأثیر آن روزگار بر همه تاریخ باز بنمایند».

نویسنده مجموع بحث و دریافت های خویش را در یک مقدمه و سه فصل ریخته و آن را به فهرست آیات و روایات و نمایه موضوعی آراسته است تا هر چه بیشتر به کار دیگر محققانی بیاید. عنوان هر یک از فصل ها عبارت است از: ائمه و اجتهاد، ائمه و ادله احکام؛ اصول عملیه.

× جایگاه سیاسی عالم دینی در دو مکتب اجباری و اصولی

سید محسن آل سید غفور، چاپ اول، بوستان کتاب قم، ۱۳۸۴، ۳۱۱ ص.

این نوشته بر این سؤال پایه دارد که انتقال از مکتب اجباری به اصولی چه تأثیری بر سیاست گذاشت و آیا این گذار جایگاه سیاسی عالم دینی را ارتقا بخشید یا فرو کاست، فقیه در مکتب اصولی از چه توان و قوه ای برخوردار است که در مکتب اجباری از آنها محروم است. نگارنده همه بحث و نظرش را در یک مقدمه و چهار فصل و یک خاتمه گنجانده است، عنوان هر یک از فصل ها به این ترتیب است: مقدمه ای بر آغاز داستان عقل و نقل در اسلام؛ سیر تاریخی مکتب اجباری و اصولی؛ مبانی معرفتی دو مکتب اجباری و اصولی؛ اختیارات سیاسی عالمان دینی در دو مکتب اجباری و اصولی. در پایان هم فهرستی از آیات، روایات، معصومین، اشخاص، اصطلاحات، ادیان و گروه ها و فرقه ها و مذاهب، مکان ها و کتاب ها آمده است که اثر را در امر تحقیق کارا تر خواهد ساخت.

◇ مجموعه مقالات فقهی، حقوقی، فلسفی و اجتماعی سید محمد موسوی بجنوردی، چاپ اول، ج ۵، پژوهشکده امام خمینی (س) و انقلاب اسلامی، معاونت پژوهشی، تهران، ۱۳۸۴، ۳۸۰ ص، وزیری.

مطالب اصلی مجموعه حاضر عبارتند از: خیر و شر؛ تعریف اصطلاحی تسامح و تساهل از دیدگاه غربیان؛ بررسی طلوع فجر در شب های مهتابی با رویکردی به آرای امام خمینی (س)، قاعده الخراج بالضممان با رویکردی بر نظرات حضرت امام خمینی؛ مدارک و مستندات قاعده؛ انفال و فی؛ قاعده حرمت اخذ اجرت بر واجبات، قاعده حرمت اعانه بر اثم و عدوان، بررسی مصادیق معاونت در جرم از نظر حقوق جزا؛ نظریه ها پیرامون مجازات معاونت در جرم؛ بررسی عناصر ضروری معاونت در جرم و شرایط تحقق آن؛ بررسی رابطه معاونت با شرکت و تسبیب در جرم؛ معاونت در معاملات نامشروع در فقه حقوق؛ مصادیق معاونت در گناه در معاملات وجوهات شرعی؛ قاعده فراغ و تجاوز؛ بررسی ادله اثبات قاعده فراغ و تجاوز و نقش آرای مردم در حکومت اسلامی از دیدگاه امام خمینی (س).

◇ دادرسی علوی

ناصر باقری بیدهندی، چاپ اول، فداییان اهل بیت (ع)، قم، ۱۳۸۳، ۲۷۷ ص، رقعی. امیرالمؤمنین علی (ع) گذشته از برتری های بی شمار، در علم قضاوت و داورزی نیز سرآمد دیگران بود و از همه مردم به رموز قضاوت عالم تر و عارف تر بود. رسول مکرّم اسلام برای شناساندن این ویژگی مولا بارها او را با جملاتی از قبیل «علی (ع) از همه شما در قضا و داوری ماهر تر بود» به مردم معرفی فرمود. علاوه بر دوستان، دشمنان هم به برتری و شایستگی امام علی (ع) در امر

قضاوت اذعان و اعتراف داشتند، مثلاً عمر بارها گفت «علی، تواناترین ما در داوری است». آری امیر مؤمنان علی (ع) مرجع مسلمانان در تمامی مشکلات از جمله داوری و قضاوت بود، حتی پیروان ادیان الهی دیگر نیز در معضلات خود به ایشان رجوع می‌کردند. نظر به ارزش و اهمیت زیاد این قضاوت‌ها در ابعاد مختلف، پژوهشگران اسلامی از دیرباز به تألیفاتی در این زمینه به طور مستقل یا غیر مستقل - در ضمن نگارش احادیث و رخدادهای تاریخی - دست زده‌اند که به برخی از آنها اشاره می‌کنیم:

کتاب محمد بن قیس بجلي (از یاران صادقین)؛ اسماعیل بن خالد؛ عبدالله بن احمد بن عامر؛ معلی بن محمد بصری (نجاشی از این اثر وی به عنوان کتاب قضایای امیر مؤمنان (ع) یاد کرده است)؛ عجائب احکام امیر المؤمنین (ع) به روایت محمد بن علی بن ابراهیم بن هاشم؛ قضاء امیر المؤمنین علی بن ابی طالب (ع) اثر شیخ محمد تقی تستری.

از جمله آثاری که در این زمینه عرضه شده کتاب عجائب احکام امیر المؤمنین علی بن ابی طالب (ع) اثر سید محسن امین (م ۱۳۷۱ ق) است. این اثر گرانمایه باعث شد که جناب حجت الاسلام والمسلمین باقری بیدهندی در پرتو عنایات علوی دست به تألیف کتاب «دادرسی علوی» بزنند. در دادرسی علوی گزیده‌هایی از قضاوت‌های متحیرانه آن حضرت گرد آمده، قضاوت‌هایی که انجام آن فقط از سوی معصومین امکان‌پذیر است. در میان گزارش‌ها، مطالبی هم درج شده که به طور مستقیم به امر قضاوت ارتباط ندارند، ولی نشانه‌توانایی زیاد اسام علی (ع) در حل معضلات مردم است.

مؤلف به پیروی از شیخ مفید و دیگران داوری‌های امام علی را بر حسب زمان - از

دوره رسول خدا (ص) و بعد خلافت ابوبکر و عمر و عثمان و سپس زمان ولایت آن حضرت - ذکر کرده است. برای همین کتاب در پنج قسمت سامان یافته است: نمونه‌هایی از داوری‌های امیر المؤمنین (ع) در عصر رسول خدا (ص)؛ نمونه‌هایی از داوری‌های امیر مؤمنان (ع) در زمان خلافت ابوبکر؛ داوری‌های امیر مؤمنان (ع) در دوران خلافت عمر؛ نمونه‌هایی از داوری‌های حضرت علی (ع) در عصر عثمان بن عفان؛ نمونه‌هایی از داوری‌های امام علی (ع) در عصر خود.

مآخذ کتاب زیاد و در حدود نود عنوان می‌شود. در پایان این اثر فهرست‌های آن (شامل آیات قرآن، روایات و کلمات صحابه و اشعار عربی و فارسی، اعلام، اسامی کتب) درج شده است.

◀ قرآن و حدیث

◊ نقش رجال در تفسیر و علوم قرآنی

علی اکبر کلانتری از مستجانی، چاپ اول، بوستان کتاب قم، ۱۳۸۴، ۲۷۱ ص، وزیری. این اثر پردازشی محققانه به نقش و اهمیت دانش رجال در تفسیر و علوم قرآنی است، نقشی که اگر مفسران را نادیده بگیرد هر آن ممکن است بلغزد و آیات را به گونه‌ای نادرست تفسیر کند و به حکم‌ها و برداشت‌هایی سطحی و نادر خور دست یابد و هم خویش را و هم خوانندگان را به حیرانی و سرگشتگی دراندازد. مؤلف نوشته‌اش را در هفت فصل گنجانده که عنوان هر یک عبارت است از: دانش رجال و مسائل مربوط به لزوم وحی؛ دانش رجال و شبهه تحریف قرآن؛ دانش رجال و مسائل مربوط به تلاوت قرآن؛ دانش رجال و احادیث تفسیری؛ دانش رجال و اسرائیلیات؛ احادیث تفسیری و پدیده وضع.

◊ مبانی و روش‌های نقد متن حدیث از دیدگاه اندیشوران شیعه
داود معماری، چاپ اول، بوستان کتاب قم، ۱۳۸۴، ۴۳۹ ص، وزیری.

سنت و حدیث معصومین (ع) نقش بسزایی در فهم احکام الهی دارد، اما چون در طول تاریخ از تحریف و دست‌کاری دشمنان مصون نمانده عالمان فرهیخته و چیره‌به‌بحث دایم به صحت و سقم روایات و سنت این امامان همام پرداخته‌اند تا همه درک و دریافت دینی‌شان پیراسته از هر عیب و نقصی باشد. اما شیوه و روش بحث و نظر ایشان چگونه بوده و با چه معیارهایی درست و نادرست بودن سنت معصومین را گوشزد کرده‌اند، سؤالی است که این اثر در صدد پاسخگویی به آنها می‌باشد. مؤلف دستامد همه فحوص و بحث خویش را در چهار بخش گنجانده که عنوان هر یک عبارت است از: کلیات (تبیین طرح تحقیق)؛ پیشینه نقد متن حدیث؛ تبیین مبانی آن؛ تبیین روش‌های نقد متن حدیث؛ نتایج تحقیق و پیشنهادات. و جهت کارآمدی بیشتر فهرست آیات، احادیث، اسماء معصومین، اشخاص، مکان‌ها، گروه‌ها و فرقه‌ها و جماعات، اصطلاحات، کتاب‌ها و منابع تهیه و ضمیمه کتاب گردیده است.

◊ بررسی نظریات رجالی امام خمینی

محمد حسن رذانی، چاپ اول، بوستان کتاب قم، ۱۳۸۴، ۳۰۴ ص، رقعی. داوری در باب علم رجال و ضرورت آن گونه‌گون است، برخی مانند اخباریون آن را به شدت نفی کرده‌اند و خود را مستغنی از آن می‌شمارند، برخی هم مانند آیت الله خوئی ژرف و عمیق به آن می‌نگرد و برخی هم همانند امام خمینی راه میانه را پیموده‌اند، مثلاً «امام خمینی در باب تعارض احادیث، قراین بسیاری را برای

اعتبار روایات ذکر می کند و روایات را تنها به دلیل ارسال یا جود راوی ضعیف یا مهمل یا مجهول رد نمی کند. این رساله کوشیده خلاصه ای از مباحث علم رجال و قواعد آن را با توجه به آرای امام خمینی سامان دهد و به مخاطب علاقه مند ارائه کند و بر چهار فصل و یک خاتمه بنیاد دارد، عنوان هر یک بدین قرار است: ضرورت پرداختن به علم رجال؛ قاعدهٔ اجماع؛ مشایخ ثقات؛ شیخوخت اجازه. و برای سود و بهره بیشتر محققان و خوانندگان نمایهٔ روایات، اصطلاحات و اعلام به آن اضافه گردیده است.

◊ اسالیب بیان قرآن کریم (پژوهشی پیرامون جمله‌های معترضه در قرآن کریم)

عزت‌الله مولایی نیا همدانی، چاپ اول، فرهنگ سبز، تهران، ۱۳۸۴، ۵۲۰ ص، وزیری. این نوشتار شامل بررسی جمله‌های معترضه در قرآن است که در آغاز به اهمیت، ارزش و نقش شناخت اسالیب اعتراض در قرآن اشاره شده است. پس از آن، پیشینهٔ تاریخی کاربرد اسلوب اعتراض در متون نظم و نثر عربی، همچنین در نگارش‌های نحوی، بلاغی و علوم قرآنی بررسی گردیده است. بررسی اعتراض از دیدگاه علوم وازگانی، مکاتب نحوی، مکاتب بلاغی و حوزه علوم قرآنی مبحث بعدی کتاب است که در پی آن، جایگاه اسالیب اعتراض از نظر بلاغی و علل به کارگیری آن در عرصه کلام، همچنین روابط با اسالیب اعتراض با ماقبل و مابعد خود، نقش بلاغی آن در استوارسازی کلام، روابط دو طرف اعتراض، نیز دیدگاه‌های مکاتب ادبی درباره حذف جمله معترضه و عدم آن، شرح و تبیین شده است. تفاوت‌های اسالیب اعتراض و اسالیب حال از بعد لفظی و معنوی، مواد و خاستگاه‌های اسالیب اعتراض با ذکر نمونه‌هایی از

متون عربی اغراض بلاغی اعتراض، بررسی اسلوب از نظر لغت و اصطلاح، اسالیب قرآن و ویژگی‌های آن، بررسی جمله‌های معترضه به اعتبار گونه‌گونی، نمونه‌هایی از اسالیب اعتراض در قرآن با شواهدی از متون عربی و جدول آیات اعتراض از دیگر مباحث و محتویات این کتاب هستند.

◊ روش شیخ ابوالفتوح رازی در تفسیر روض الجنان محمد مهدی حقی، چاپ اول، دانشگاه امام صادق (ع)، تهران، ۱۳۸۴، ۲۱۶ ص، رقیعی.

این کتاب شامل یک مقدمه در معرفی ابوالفتوح رازی و چهار فصل است که به بررسی روض الجنان اختصاص دارد.

فصل اول در دو مبحث شامل معرفی تفسیر روض الجنان و منابع آن است. در مبحث مربوط به منابع، افزون بر ۳۹ کتاب که نامشان در متن تفسیر یاد شده است، ۷۷ تن از رجال این تفسیر نیز معرفی شده‌اند. در فصل دوم در روش‌های تفسیری و روش ابوالفتوح و روش تنظیم مطالب در دو مبحث بررسی شده است. فصل سوم با عنوان جایگاه نقل در روض الجنان در سه مبحث به بررسی جایگاه سنت، مباحث فقهی و مباحث ادبی در این تفسیر اختصاص دارد. در فصل چهارم که حاوی سه مبحث است جایگاه علوم قرآنی، مباحث کلامی و اشارت عرفانی به همراه آرای ابوالفتوح رازی بررسی شده است.

◊ جلوه دراماتیک قرآن کریم: با تکیه بر احسن القصص سعید شاپوری، چاپ اول، سوره مهر، تهران، ۱۳۸۴، ۳۲۸ ص، وزیری.

نگارنده در این تحقیق ساختار قصه‌های قرآن را بررسی کرده است. کتاب با این مباحث شکل گرفته است: جلوهٔ قصص قرآن کریم؛ جلوهٔ احسن القصص قرآن کریم؛ مقایسهٔ قصهٔ حضرت یوسف (ع) در قرآن و تورات؛ جلوهٔ احسن القصص قرآن کریم بر

ادبیات داستان پرداز کلاسیک فارسی؛ جلوه‌ای دراماتیک قرآن کریم؛ جلوه احسن القصص قرآن کریم در آثار دراماتیک و الگوی ساخت دراماتیک احسن القصص قرآن کریم. کلمهٔ قصه که عربی است در قرآن به این صورت نیامده و هر جا که قصه مورد نظر بوده است به شکل صیغه‌های فعلی قص یا به شکل اسمی و مصدری قصص به کار رفته است. صورت فعلی قصه (قصص) در هژده آیه و کلاً بیست بار در آیات قرآن آمده است که چهار مورد آن در دو صیغه فعل ماضی و چهارده مورد در صیغه فعل مضارع و دو مورد نیز در صیغه فعل امری (حال) می باشد. شکل اسمی و مصدری قصه (قصص) نیز به جز سوره‌ای که نامش (قصص) است در شش آیه دیگر ذکر گردیده که پنج مورد آنها با حرف تعریف «ال» آمده و یک بار نیز در آیه ۸۱ سورهٔ یوسف آمده است. چیزی که در آوردن اشکال مختلف کلمه قصه و کاربرد آنها مورد نظر است همانا تأکیدی است که خود قرآن بر جنبه‌های شفاهی بودن قصه‌ها دارد.

◁ اخلاق و تعلیم و تربیت

◊ اسلام و تعلیم و تربیت

ابراهیم امینی، چاپ اول، بوستان کتاب قم، ۱۳۸۴، ۵۶۰ ص، وزیری.

توجه به دستورهای اسلامی و این که آدمی به همین جسم عنصری و نفس حیوانی خلاصه نمی شود و دارای روحی است که باید در رشد و ترقی آن کوشید و اگر به رفتار نیک و درست نپردازد در آخرت به نعمت و عذاب الهی خواهد رسید ضرورت تعلیم و تربیت را در اسلام روشن و تبیین می کند، امری که نه تنها انسان را به امنیت فکری می رساند بلکه از پاداش و ثواب اخروی برخوردار می سازد. عنایت به این ضرورت بود که جناب امینی را واداشت

که این موضوع‌ها را به قلم آورد: تعلیم و تربیت؛ انسان موضوع تعلیم و تربیت؛ انسان و آزادی؛ انسان و مسئولیت‌پذیری؛ تمایلات حیوانی و ارزش‌های انسانی؛ تربیت و تأمین سعادت؛ هدف تربیت؛ وراثت و تربیت؛ مسئولان تربیت و وظایف سنگین آنها؛ مراحل تربیت؛ تربیت اخلاق و عواطف در سال اول و دوم زندگی؛ پرورش جنبه‌های نفسانی و انسانی؛ ضرورت شناخت تربیت شونده؛ مراحل رشد؛ فاصله بین مربی و کودک؛ نقش ایمان در تربیت؛ گزینه جنسی؛ چشم‌چرانی؛ نقش سعادت در تربیت؛ و مسائل تربیت؛ نقش تکریم، عفو و احسان در تربیت.

◊ نقش و حقوق کارکنان در سازمان‌ها از دیدگاه امام علی (ع)

علی اصغر عطاران طوسی، چاپ اول، بوستان کتاب قم، ۱۳۸۴، ۲۴۷ص، رقعی.

نگاهی گذرا به زندگانی پیامبران به ویژه پیامبر اسلام (ص) و ائمه (ع) این واقعیت را می‌رساند که کار از اهمیت بسیاری برخوردار است، نه فقط انسان را از دیگران بی‌نیاز می‌سازد، بلکه از شأن و شکوه اجتماعی برخوردار می‌کند. از کارهای رایج در هر جامعه و نظامی کار در نهادها و سازمان‌هاست، منتها لوازم و اقتضائات خاص خودش را دارد تا توقع و انتظار متقابل مدیران و کارکنان را سامان بخشد و ارباب رجوع خشنودتر باشد، از این رو سزاوار بود که اثری به چاپ برسد و نقش و حقوق کارکنان در دولت امام علی (ع) را ترسیم کند تا الگویی برای این سازمان‌ها باشد و هم این لوازم را گوشزد عام و خاص سازد. نوشته حاضر حاصل بحث و فحوصی در این باب است و از دو فصل شکل گرفته، خواننده در فصل اول با نقش فردی و اجتماعی کارکنان و نقش سازمانی و فکری آنان آشنا می‌شود و در

فصل دوم درباره حقوق ایشان اطلاعاتی کسب می‌نماید.

◊ مبنای و روش‌های متن حدیث از دیدگاه اندیشوران شیعه

داود معماری، چاپ اول، بوستان کتاب، قم، ۱۳۸۴، ۴۴۰ص، وزیری.

نگارنده در بخش نخست کتاب به بیان کلیات و تبیین طرح نقد متن حدیث پرداخته شده و فصل دوم را به پیشینه نقد متن حدیث در میان اندیشوران شیعه و مبنای و ملاک‌های گوناگون آنان در این زمینه اختصاص داده است. وی در فصل بعدی کتاب به تفصیل نمونه‌های متعدد نقد متن حدیث را از لابه لای آثار اندیشوران شیعه مطرح نموده و روش‌های آنان را در نقد متون گوناگون روایی اعم از عقیدتی، تاریخی، اخلاقی و فقهی به تصویر کشانده است.

◊ نقش دانش رجال در تفسیر و علوم قرآنی

علی اکبر کلانتری، چاپ اول، بوستان کتاب، قم، ۱۳۸۴، ۲۸۰ص، وزیری.

مباحث کتاب مربوط به نزول قرآن، جمع و نگارش قرآن است که علاوه بر آن مسائلی بررسی می‌شود که با تلاوت قرآن و فهم قرآن در ارتباط است. عمده‌ترین مباحث مطرح شده در کتاب بدین قرار است: دانش رجال و مسائل مربوط به نزول وحی، دانش رجال و شبهه تحریف قرآن، دانش رجال و مسائل مربوط به تلاوت قرآن، دانش رجال و احادیث تفسیری، دانش رجال و اسرائیلیات، احادیث تفسیری و پدیده وضع.

◊ رضایت از زندگی

عباس پسندیده، چاپ اول، دارالحدیث، قم، ۱۳۸۴، ۳۸۳ص، وزیری.

زندگی، بستر تکامل و مزرعه آخرت است و موفقیت در آن متکی به برخورداری از مهارت‌های زندگی است. بخش بزرگی از معارف قرآن و حدیث،

اختصاص به آموزش مهارت‌های زندگی دارد که نشان‌دهنده دغدغه دین در این موضوع است، هرچند این بخش از سوی دین پژوهان کمتر مورد توجه قرار گرفته است. از سوی دیگر، دانش روان‌شناسی نیز در مباحث بهداشت روان به این موضوع می‌پردازد و برای پژوهشگران این حوزه، آگاهی از دیدگاه دین بسیار مهم است.

بر همین اساس، طرحی برای پژوهش در این قلمرو طراحی گردید و پس از اجرا، نتایج آن در سطح عموم تدوین گشت و مقدمات کار تخصصی در این حوزه آماده شده است. شاید بتوان مهمترین یافته این پژوهش را این دانست که مهارت‌های دین در این موضوع، مبتنی بر شناخت واقعیت‌های زندگی (واقعیت‌شناسی) و هماهنگ ساختن انتظارات با واقعیت‌ها (انتظارات واقع‌گرایانه) است. این پژوهش در سه بخش سامان یافته است:

بخش نخست به باورهای رضامندی می‌پردازد و در هفت فصل به اموری همچون چیستی رضامندی و راهبرد دین در مهارت‌های زندگی، واقعیت‌های زندگی، معنای زندگی، روزی زندگی، آرزوهای زندگی، مقایسه در زندگی و راحت گرفتن زندگی پرداخته و نقش آنها را در رضامندی بررسی کرده است.

بخش دوم به زمینه‌های رضامندی اختصاص دارد و در سه فصل، نقش اموری همچون امکانات زندگی، بسترهای رضامندی و محبت و انس را در رضامندی تبیین کرده است.

بخش سوم که از مهمترین بخش‌های کتاب است به موضوع مهارت‌های مقابله با تنیدگی و کنترل فشارهای روانی اختصاص دارد. در فصل‌های هفت‌گانه این بخش، موضوعاتی همچون ضرورت مهارت برای مقابله با تنیدگی، شناخت

واقعیت سختی‌ها، تفسیر بلاها (کنترل تفسیری)، منشأ حوادث (کنترل اسنادی)، معنای سختی‌ها (کنترل معنایی)، توجه به نکات مثبت (مثبت‌شناسی)، قدرتمند شدن مطرح شده و نقش آن در مقابله با تنیدگی و کاهش فشارهای روانی تبیین شده است.

◀ تاریخ و شرح حال

◇ رمز جاودانگی

حسن عسکری راد، چاپ دوم، بوستان کتاب قم، ۱۳۸۴، ۱۶۰ ص، رقعی. این نوشته پرداختی گزارش گونه به سرنوشت و زندگی سیاسی-اجتماعی شهید رجایی است، شهیدی که همه زندگی‌اش را صرف خدمت به مردم کرد و از هر گونه سعی و تلاشی دریغ نرزد، وظیفه دولت می‌دانست که در جهت رفاه و آسودگی ملت بکوشد و آنان را از حداقل زندگی برخوردار سازد، در شادی و غم همراهشان باشد، شادی را فزونی بخشد و غم را کاهش دهد. خلوص و پاک‌نیتی او به حدی بود که امام خمینی وی را معلم اخلاق واقعی می‌شمرد و آیت‌الله خامنه‌ای کمتر انسانی را در تقوا نظیر او می‌یابد. عناوین اصلی کتاب عبارتند از: گذشت ایام؛ معلمی عشق‌من؛ مبارزه و مقاومت؛ مدیریت اسلامی؛ شناخت و اخلاص؛ سادگی و زندگی مردم؛ رابطه با خدا؛ دولت او یادآور حکومت امام علی (ع)؛ یاد همکار قدیم؛ دو سال با رجایی؛ آشنای ناشناخته؛ رجایی در آئینه قرآن و نهج البلاغه؛ نکته‌ها به روایت تصویر.

◇ اندیشه سیاسی در گفتار علوی

پژوهشکده فقه و حقوق و پژوهشکده علوم و اندیشه سیاسی اسلام، چاپ اول، بوستان کتاب قم، ۱۳۸۴، ۸۷۲ ص، وزیری. این اثر نگاهی به پهنه آموزه‌های امام

علی (ع) و آمیختگی آنها با سیاست و کارآمدی آنها در نظام حاضر است، مجموعه مقالاتی است که هر یک کوشیده از زاویه‌ای به این پهنه نظر اندازد و آن را ترسیم نماید، عنوان هر یک به ترتیب عبارت است از: اصول و مبانی سیاست از دیدگاه امام علی (ع)؛ مشروعیت حکومت از دیدگاه امام علی؛ دولت در اندیشه و عمل امام علی؛ حقوق متقابل دولت و مردم در نهج البلاغه؛ بیعت و شورا از دیدگاه امام علی؛ عدالت در اندیشه و سیره امیرالمؤمنین؛ آزادی از دیدگاه امام علی (ع)؛ مدارا و خشونت در مکتب علوی؛ جایگاه مصلحت در حکومت علوی؛ عنصر مصلحت در حکومت علوی؛ احکام فقهی مدارای بین مذاهب در اقوال و سیره علوی؛ حقوق مجرمان و متهمان از نگاه امیرالمؤمنین. دست‌اندرکاران این مجموعه جهت‌کارایی بیشتر این نوشته، فهرست‌هایی از آیات، روایات، معصومان، اصطلاحات، کسان، مکان‌ها، کتاب‌ها، گروه‌ها و فرقه‌ها و رویدادها و حوادث تهیه کرده‌اند و ضمیمه ساخته‌اند.

◇ احوال و آثار بدیع الزمان فروزانفر

علیرضا پوررفعتی، چاپ اول، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، تهران، ۱۳۸۴، ۲۹۶ ص، وزیری.

این نوشتار به بیان زندگی‌نامه و فعالیت‌های علمی و تحقیقی استاد بدیع الزمان فروزانفر (۱۳۴۹-۴۱۲۷۸) اختصاص دارد، گفتنی است استاد بدیع الزمان یکی از شخصیت‌های برجسته علمی روزگار ماست که منشأ خدمات گسترده‌ای در عرصه علم و ادب این سرزمین بوده است. وی در بشرویه (شهری در جنوب استان خراسان) دیده به جهان گشود و در دامان خانواده‌ای متدین و روحانی پرورش یافت. مقدمات علوم

را نزد پدر و معلمان زادگاهش فراگرفت و در سن جوانی عازم مشهد شد. مدت چهار سال از محضر ادیب نیشابوری بهره برد و سپس به تهران عزیمت کرد و مراحل ترقی را یکی پس از دیگری پیمود. معلمی را از مدرسه دارالفنون آغاز کرد و با گذراندن مدارج علمی به رتبه استاد ممتاز دانشگاه‌ها نایل شد. او علاوه بر تدریس، مدت زیادی پست معاونت و سپس ریاست دانشکده معقول و منقول را بر عهده داشت و مدتی هم به عنوان سناتور به مجلس سنا راه پیدا کرد. در سال ۱۳۴۹ بازنشسته شد و در شانزدهم اردیبهشت ماه ۱۳۴۹ دارفانی را وداع گفت.

◇ بهاء‌ولد (والد مولانا جلال‌الدین رومی) و

خطوط اصلی حیات و عرفان او

فریتس مایر، ترجمه مه‌رفاق بیابوردی، چاپ اول، صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران (سروش)، تهران، ۱۳۸۴، ۵۶۴ ص، وزیری. در این کتاب ضمن درج زندگی‌نامه بهاء‌ولد-پدر مولانا جلال‌الدین مولوی-اندیشه‌های عرفانی وی تحلیل و تشریح می‌شود، کتاب با این عناوین شکل گرفته است: عارف بهاء‌ولد؛ بهاء‌ولد و خوارزمشاه؛ سفر به سوی غرب؛ بهاء‌ولد در مقام عالم و معلم؛ آیا بهاء صوفی بود؛ افکاری در تبیین مفهوم خدا؛ بهاء و معتزله؛ ثنویت (دوگرایی) و سلسله مراتب؛ درباره مکان خدا؛ افعال و صفات خداوند؛ علیت در همه جهات؛ معیت ذهنی در علم کلام و عرفان؛ معیت ذهنی در اندیشه بهاء؛ سه احساس اصلی دینی؛ بی‌ثمر بودن تدبیر و تعقل؛ بهشت و حوریان؛ نظریه‌هایی چند از بهاء درباره روح و ادراک؛ آثار و اثرپذیری صفات خداوند؛ عرفان اسماء پروردگار؛ نکاح یا مباشرت روحانی؛ حجاب خداوند؛ درباره امکان گونه‌ای اتحاد و معیت عاطفی.

◇ دین و دولت در اسلام

محمد منصورنژاد، چاپ اول، صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران، مرکز پژوهش‌های اسلامی، تهران، ۱۳۸۴، ۱۴۲ ص، رقعی.

در این نوشتار در هشت بخش جنبه‌های نظری حکومت دین بررسی شده است. بخش نخست کتاب به تعریف واژه‌های سیاست، دولت، دین و مانند آن اختصاص دارد و سپس جنبه‌های گوناگون ساختار دولت بررسی شده و سرانجام خاستگاه دولت، نظریه‌های فطری، الهی، قراردادی، اجتماعی و نظایر آن معرفی شده است. بخش دوم بررسی لزوم حکومت در اسلام با ادله عقلی، نقلی، قرآنی و سنت است. در بخش بعدی قدرت و اقتدار و مشروعیت حکومت در اسلام از منظر شیعه و سنی بررسی می‌شود. در بخش چهارم به حکومت در عصر غیبت از نظر فقه شیعه اشاره گردیده و در بخش پنجم موضوع قوه مجریه در نظام حکومتی غرب، صدر اسلام، عصر غیبت و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران بررسی شده است. بخش ششم درباره اندیشه تفکیک دین و حکومت در غرب و اسلام است. بخش هفتم کتاب مربوط به احیای تفکری دینی، به ویژه احیای امام خمینی است که طی آن سه ویژگی بازگشت به خویش، ستیز با استبداد و استعمار، و اندیشه و روش اجتهاد بررسی شده است. در بخش پایانی کتاب به نقشی که رسانه‌های گروهی به ویژه رادیو، تلویزیون در تحقق اهداف سیاسی و آشکار کردن رابطه دین و دولت دارند اشاره گردیده است.

◇ شریعتی، نقاد سنت، قدرت و مدرنیته

تقی رحمانی، چاپ اول، صمدیه، تهران، ۱۳۸۴، ۱۹۴ ص، رقعی.

نوشتار حاضر تلاشی است در شناخت و

نقد و بررسی آرای شریعتی درباره مفهوم سنت، مدرنیته و قدرت. در کتاب آمده است: شریعتی تحقق مدرنیسم (نوگرایی و نواندیشی شرقی) را منوط به ایجاد پروتستانیتسم اسلامی جهت گسترش رنسانس و نوزایی فکری-فرهنگی می‌دانست. از نظر شریعتی پیمودن راه پیشرفت و ترقی شرقی متفاوت از راهی بود که غرب طی کرده، منتها پندگیری آگاهانه از تجربه و مدرنیسم در غرب را باور داشت، اما هیچ‌گاه در برابر آن تسلیم نشد. به همین خاطر تلاش کرد که با طرح مجدد دوران طلایی در تاریخ گذشته و با بازخوانی اسطوره‌ای-موعودی از این دوره قرون پیش را برای الهام‌گیری عنصر ایرانی مسلمان امروز تبلیغ و ترویج کند، از این رو به معرفی نهضت شعوبیه پرداخت و عصر طلایی ایرانیان را در آن قرون در برابر عصر انحطاط ایرانی-اسلامی صفویه مطرح کرد، زیرا تاریخ از نظر وی عبارت از تمدن انسان بود. وی با توجه به تاریخ گذشته راه رشد و علت انحطاط جامعه را برای معاصران توضیح داد و در دیدگاه وی، حال و گذشته در صورت پیوندی خلاق و بینشی درست می‌توانند آینده را بسازند. قصد شریعتی از بازخوانی عصر طلایی ایرانی-اسلامی علاوه بر الهام‌گیری برای روشنفکران، ایجاد امید برای اعتراض به رکود فکری-فرهنگی جامعه بود.

◇ میرزا ملکم‌خان ناظم‌الدوله و نظریه پردازی مدرنیته ایرانی

حجت‌الله اصیل، چاپ اول، کویر، تهران، ۱۳۸۴، ۱۷۶ ص، رقعی.

در این کتاب اندیشه میرزا ملکم‌خان ناظم‌الدوله در حوزه‌های گوناگون اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و عقیدتی بررسی می‌شود. بخش نخست شامل درآمدی بر تفکر ملکم و زندگی نامه اوست

که همراه با بحث اسلام و مدرنیته و معرفی انجمن فراموش‌خانه و جامع آدمیت، تدوین گردیده است. بررسی اندیشه اصلاحات ملکم و معرفی فعالیت روزنامه‌نگاری او در روزنامه قانون مباحث بعدی کتاب هستند. برای مثال در کتاب خاطر نشان شده است: ملکم نتیجه می‌گیرد که آنچه جهان غرب در دانش و فن و جلوه‌های گوناگون مدنیت پدید آورده ثمره دانش تجربی (علم کسبی) است و اکنون که چنین اندوخته عظیم و ارزشمندی در اختیار غرب است بخردانه آن است که ایرانیان دستاوردهای فرهنگ را تقلید کنند... از دید ملکم، پیشرفت غرب در دانش و فن به او مرجعیتی بخشیده که سایر بخش‌های جهان را به پیروی از آن ناگزیر ساخته است. در حقیقت او پدیده مدرنیته را دارای گسترشی ناگزیر می‌داند و در این عقیده چنان جزمیتی نشان می‌دهد که سیاست دست‌اندازی غرب را به سرزمین‌های دیگران، موافق آیین و حکمت خداوندی می‌داند که سرنوشت آن را مقرر داشته است.

◇ دفتر ایام حاج غلامحسین کدیور فسانی ۱۲۵۸-۱۳۲۲، منوچهر کدیور، چاپ اول، کویر، تهران، ۱۳۸۴، ۶۹۶ ص، وزیری.

دفتر ایام حاج غلامحسین کدیور فسانی از یک سو، تک‌نگاری درباره یکی از رجال شهر فسان است که بین سال‌های ۱۲۵۸ تا ۱۳۲۲ ش می‌زیسته و از سوی دیگر اشارتی است به اوضاع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی آن شهر در نیمه دوم قرن سیزدهم و ربع اول قرن چهاردهم شمسی. پیکره اصلی این کتاب سه دفتر از دست‌نوشته‌های به جا مانده از حاج غلامحسین است که به دست فرزندش (نگارنده کتاب) با افزودن شواهد و قرائن تاریخی و محلی بازنویسی شده و بسیاری از دست‌نوشته‌ها عیناً در کتاب آمده است.

◊ کمیته مجازات و خاطرات عماد الکتاب محمدجواد مرادی نیا، چاپ اول، اساطیر، تهران، ۱۳۸۴، ۲۹۶ ص، وزیری.

این کتاب شامل خاطرات محمد حسین خان قزوینی ملقب به عمادالکتاب عضو کمیته مجازات است، همچنین در کتاب شرح حال چند تن از رجال مرتبط با موضوع کمیته مجازات آورده شده و بیانه های کمیته، روزشمار وقایع مهم سال های ۱۲۹۵ تا ۱۳۰۰ ش و تعدادی تصاویر به چاپ رسیده است. در کتاب خاطر نشان شده است: عماد الکتاب کسی است که به اتهام عضویت در گروهی تروریستی و مشارکت و قتل سیاسی تنی چند از رجال پایتخت قاچاری مدتی را در سیاه چال های مخوف نظمیته تهران سپری کرده و تنها زمانی طعم رهایی را چشید که اوضاع زمانه کاملاً دگرگون گشته، قدرتمندان پیشین جای خود را به چهره هایی جدید سپرده بودند ...

◊ پایان جمهوری خواهی در ایران

غلامعباس مصلی زاد، چاپ اول، قومس، تهران، ۱۳۸۴، ۳۲۴ ص، وزیری.

کتاب شامل بخشی درباره ظهور جمهوری خواهی اقتدارگرا در ایران، افول جمهوری خواهی و ظهور پادشاهی اقتدارگرا و ظهور و فروپاشی ساختار سیاسی قاجار و آغاز سلطنت رضاشاه است؛ نویسنده در کتاب تأکید می کند: روندهای سیاسی ایران نشان می دهد که اقتدارگرایی به عنوان بخشی اجتناب ناپذیر از فرایندهای سیاسی محسوب می شود. اگرچه ساختار قدرت در چنین روندی دگرگون گردیده، لیکن شرایط جدید مبتنی بر فضایی بود که براساس آن ساختار نسبی قدرت تغییر یافته و در ازای آن شکل بوروکراتیک اقتدارگرایی ظهور یافت. به این ترتیب رضاشاه را می توان به عنوان نیروی

سیاسی ای تلقی نمود که اندیشه جمهوری خواهی را در ایران گسترش داد (در این ارتباط مجلس پنجم شورای ملی را فعال نمود، همچنین فراکسیون های سوسیالیست و دموکرات را با خود هماهنگ ساخت)، اما وقتی به این جمع بندی رسید که جمهوری خواهی با اقبال عمومی روبه رو نمی گردد و مخالفت هایی فراروی آن وجود دارد، در آن شرایط برای شکل و ماهیت قدرت اصالت بیشتری قائل شد. در این روند وی بار دیگر ساختار پادشاهی را در قالب مشروطه خواهی و محتوای اقتدارگرایی اعاده نمود.

◊ تاریخ، فرهنگ و تمدن ایران از ظهور اسلام تا پایان سامانیان

عباس قدیانی، چاپ اول، فرهنگ مکتوب، تهران، ۱۳۸۴، ۳۸۸ ص، رفعی.

در نوشتار حاضر، تاریخ سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ایران از ظهور اسلام تا پایان دوره حکمرانی سامانیان به اجمال بررسی و بازگو شده است. مؤلف در پیش گفتار کتاب خاطر نشان می سازد: تاریخ اسلام، فرق گوناگون و اسلام در ایران و نیز نقش ائمه اطهار (ع) و سیره آنها در تاریخ ایران به نحوی شایسته و برجسته نمایان است و در نتیجه تاریخ ایران بعد از اسلام به شکلی بارز و غیر قابل تفکیک با تاریخ اسلام گره خورده و مورخ نمی تواند تاریخ ایران را جدا از تاریخ اسلام به نگارش درآورد. از این رو در این کتاب، تاریخ اسلام و نگاهی به زندگی پیامبر (ص) و ائمه اطهار (ع) که نیز نقش آن آمیخته با زندگی مردم ایران و جدا ناشدنی می باشد آورده شده ... مخاطبان کتاب را با این مباحث مطالعه می کنند: عربستان و جغرافیای تاریخی، اسلام در ایران؛ ایران در عصر امویان؛ ایران در دوره عباسیان؛ قیام ها؛ طاهریان؛

علویان؛ امرای محلی طبرستان؛ جستانیان؛ ساجیان و ... صفاریان و سامانیان. فهرست منابع پایان بخش کتاب است.

◊ تیموریان

ترجمه یعقوب آژند، چاپ اول، مولی، تهران، ۱۳۸۴، ۲۶۰ ص، رفعی.

کتاب کلاً از دو بخش و یک درآمد سامان یافته و بخش درآمد آن که شامل تاریخ نگاری دوره تیموریان و ترکمانان است به وسیله مترجم نگارش یافته است. بخش اول کتاب که در پنج فصل تدوین شده کلاً برگرفته از دانشنامه اسلام جلد دهم است. در این بخش مقولات مربوط به تاریخ سیاسی-نظامی تیموریان، هنر و ادبیات و تا حدودی نظام پولی آنها آمده است. بخش دوم کتاب نیز دربردارنده پنج فصل است که از منابع گوناگون انتخاب و ترجمه و تدوین شده است ... این کتاب که مجموعه درهم تافته ای از پژوهش های گوناگون درباره ظهور و شکوفایی و فرومردگی سلسله تیموری است تلاشی است در حد اجمال از برای شناسایی این بخش از تاریخ کشورمان و برآوردن نیازهای اهل تاریخ.

◊ تاریخ، فرهنگ و تمدن ایران در دوره صفویه عباس قدیانی، چاپ اول، فرهنگ مکتوب، تهران، ۱۳۸۴، ۲۱۲ ص، رفعی.

تشکیل سلسله صفوی و پادشاهان آن، تشکیلات اداری، مذهب، فرهنگ و تمدن، جنبش های عهد صفوی و روابط سیاسی دوره صفویه مباحثی است که در کتاب بررسی و ارزیابی شده است، نگارنده تصریح می کند: دوره صفویه در تاریخ ایران را باید تاریخ تشیع نامید، روزگاری که تشیع و اعلام آن به عنوان مذهب رسمی کشور تازه تأسیس صفویه از سوی شاه اسماعیل در تبریز مهمترین تصمیم از نظر دینی در تاریخ ایران بود که

این مهم بر کلیه زمینه‌های حیات فرهنگی ایران تأثیر فراوانی نهاد و حکام صفوی در مشروعیت بخشیدن به حکومت خود از هیچ کوششی فرو نگذارند. اوج هنر به خصوص معماری در این روزگار از جمله مواردی است که تاریخ صفویه بدون آن تکمیل نخواهد شد.

◇ پادشاهی در استوره و تاریخ ایران

امید عطایی فرد، چاپ اول، عطایی، تهران، ۱۳۸۴، ۱۶۰ ص، وزیری.

نویسنده در پیش‌گفتار اذعان می‌دارد: این کتاب، نگاهی است گذرا به آیین کشورداری در ایران کهن و کاوشی است درباره انگیزه‌های رویکرد یاروگردانی از پادشاهی، همچنین آسیب‌شناسی رهبری و رهیافتی برای مدیریت در گستره‌ای به نام کشور به شمار می‌رود. در بخش دیگر از پیش‌گفتار می‌نویسد: هدف از نگارش این کتاب ایجاد موازنه و تعادلی است در برابر بررسی‌هایی که دچار مطلق‌نگری بوده‌اند و زمینه‌های گوناگون اعم از جامعه‌شناسی و جغرافیای تاریخی و مسائل اجتناب‌ناپذیر را آن‌سان که باید و شاید نکاویده‌اند. همچنین آیت‌شناسی گونه‌های حکومت و کشورداری به شیوه‌ای واقع‌بینانه و بی‌طرفانه در دستور کار بوده است. کتاب با مباحثی از این قبیل تدوین شده است: شاه استوره‌ای (فلسفه پادشاهی و نقش استوره‌ها)؛ آیین‌های شاهانه (آداب و تشریفات حکومتی)؛ شاه و شهریاری (شیوه‌های کشورداری)؛ فره‌کیانی (شرط لازم برای پادشاهی)؛ شاه و موبد (موازنه قدرتمیان دین و دولت)؛ شاه و سپهبد (پرهیز سپاه از سیاست)؛ شاه و شهبانو (سازندگی زنان همپای مردان)؛ شاه و شاهزاده (آمادگی برای رسیدن به فرمانروایی) و شاه و مردم (چالش‌های رابطه دو جانبه).

◇ مؤلفه‌های تجدد در ایران

چاپ اول، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، تهران، ۱۳۸۴، ۳۲۲ ص، وزیری.

مجموعه حاضر شامل ده مقاله درباره مدرنیته و تجدد است با این عناوین: فلسفه تجدد و ماهیت تاریخی آن در ایران؛ کارکرد تعلیم و تربیت در گسترش تجدد در ایران؛ تحلیل فلسفی توسعه نیافتگی ایران؛ فقر تفکر در جریان تجددطلبی معاصر؛ بازتاب آرای جامعه‌شناختی شرق‌شناسان در آثار ایرانیان؛ تأثیر تجدد و مدرنیته در خودآگاهی تاریخی و ملی در روزگار جهانی شدن؛ ماهیت تجددخواهی انجمن‌های سری و شالوده‌شکنی سیاسی-فرهنگی در عصر قاجار؛ زمینه‌های فکری و ذوقی تجددپذیری در ایران و عراق عصر قاجار؛ تجدد در اندیشه سیاسی سید حسن مدرس و نظریه تجدد اول و تجدد ثانی در اندیشه امام خمینی (ره).

◇ روایت غیریت و هویت در میان ایرانیان

محمد رضا تاجیک، چاپ اول، فرهنگ گفتمان، تهران، ۱۳۸۴، ۲۳۲ ص، رقی.

در کتاب حاضر با بیان مقوله هویت به سؤالاتی از این قبیل پاسخ داده می‌شود: چگونه می‌توان به مقوله هویت اندیشید و مرزهای آن را با سایر هویت‌ها جدا نمود و چگونه می‌توان تعریف و تحلیل مشخصی از هویت ایرانی و سیر تطور و تحول آن به دست داد. نگارنده در کتاب، رویکردهای گوهرگرا، سازه‌گرا و رویکردهای جدیدی را مطرح می‌سازد و تفاوت‌های آنها را بررسی می‌کند، همچنین مسأله جهانی شدن و هویت را از منظر عده‌ای از نظریه پردازان چون گیدنز و رابرتسون بیان می‌کند. وی می‌گوید: پرسش از ذات و ماهیت انسان و نیز نسبت او با دگر یا دگران، گوهر اصلی اندیشه و تفکر انسان در طول حیات روانی، فکری

و تمدنی وی بوده است. هویت، سرچشمه معنا و تجربه برای مردم است... برای انسان پیشامدرن، هویت دشواره‌ای اندیشه‌ساز/سوز نبود، زیرا هویت او در ارتباط با کل‌های فرافردی (خدا، روح، تاریخ، جامعه، قبیله و...) تعریف می‌شد... با گسست از پارادایم سنتی، آن نیروی خدایی که تمامی قدرت‌ها در اختیار او بود به کلی مورد شک و تردید قرار گرفت و نیروی انسانی (سوز) یعنی اعتقاد به توان، سازندگی و عقل انسان جایگزین آن شد... معنای اصلی هویت همان نوسازی اوست و نه تصلب او در زندان تاریخ و فرهنگ و سرودن آن به گونه حماسه در شعر و ادبیات؛ جهانی شدن با آمدن خود، پارادوکسی را در عرصه هویت موجب شد، جهانی شدن از یک سو، بسترساز اختلاط هویت‌ها و از جانب دیگر، زمینه‌ساز انفکاک هویت‌ها گشت.

◇ پویایی فرهنگ و تمدن اسلام و ایران (از حمله استعمار تا بیداری)

علی اکبر ولایتی، چاپ اول، وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، تهران، ۱۳۸۴، ۴۷۲ ص، وزیری.

بخش اول کتاب شامل هفت فصل است. در فصل اول تعریفی از استعمار عرضه شده و انواع آن ذکر می‌گردد. در فصل دوم به پیدایش استعمار اشاره شده و ورود آن به جهان اسلام تبیین می‌گردد. در فصل سوم به چگونگی شکل‌گیری و گسترش صهیونیسم اشاره می‌شود. در فصل چهارم اطلاعات مختصری درباره شرق‌شناسی درج می‌گردد. در فصل چهارم سکولاریسم تعریف شده، اصول و مبانی آن معرفی می‌شود و ورود آن به جوامع اسلامی ذکر می‌گردد. در فصل ششم، مبانی و اصول دموکراسی ذکر گردیده، پیشینه حقوق بشر تبیین می‌گردد. در فصل

هفتم جهانی شدن و ابعاد آن (بعد اقتصادی، سیاسی و فرهنگی) بررسی می‌شود. مباحث بعدی کتاب عبارتند از: تاریخ دویت سالة بیداری اسلامی (بیداری اسلامی در جهان غرب؛ بیداری اسلامی در ایران؛ بیداری اسلامی در ترکیه؛ بیداری اسلامی در شبه قاره هند؛ بیداری اسلامی در افغانستان؛ بیداری اسلامی در آسیای مرکزی؛ بیداری اسلامی در جنوب شرقی آسیا؛ بیداری اسلامی در غرب؛ بیداری اسلامی در شرق آفریقا) و نقد تمدن غرب.

◇ خارجیان در خلیج فارس

بیژن اسدی، چاپ اول، مرکز بازنشاسی اسلام و ایران، تهران، ۱۳۸۴، ۱۴۴ ص، رقی.

هدف مؤلف بررسی توصیفی-تحلیلی تاریخچه حضور و فعالیت‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی و تجاری قدرت‌های بزرگ استعماری فعال در منطقه است، قدرت‌هایی نظیر پرتغالی‌ها، هلندی‌ها، فرانسوی‌ها، روس‌های تزاری، آلمانی‌ها و انگلیسی‌ها که سرنوشت سیاسی و اقتصادی و جغرافیای سیاسی کشورهای منطقه و مردمان آن را رقم زدند. نویسنده مهمترین دلایل اهمیت منطقه خلیج فارس را در طول تاریخ در سه موضوع می‌داند: موقعیت ویژه آبراه‌ی و استراتژیک آن طی قرون متمادی که هیچ‌گاه افول نداشته است؛ وجود قطب‌های تجاری و کالاهای مورد مبادله در آن؛ کشف و استخراج نفت در شروع قرن بیستم در منطقه که فصل جدیدی را در تاریخ استعمار و استثمار ملت‌های حاشیه آن گشود.

◇ سیر تطور تفکر سیاسی امام خمینی (ره)

ذجف لک‌زایی، چاپ اول، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، تهران، ۱۳۸۴، ۱۸۰ ص، رقی.

کتاب حاضر در شش فصل فراهم آمده و در فصل نخست آن مفهوم دین، سیاست و رابطه این دو و پس از آن در فصل بعدی با طرح بحث ماهیت اندیشه سیاسی اسلام، تمهیدات تاریخی و نظری برای بحث درباره اندیشه سیاسی امام خمینی (ره) مطرح گردیده است. فصل سوم در باروری ثبات و تحول در اندیشه سیاسی امام است. در فصل چهارم اندیشه امام خمینی در دو مرحله اسلامی و انقلابی طبقه‌بندی گردیده ضمن آن، تفکر او با اندیشه محقق سبزواری مقایسه شده است. در فصل پنجم به اصول ثابتی اشاره گردیده که مبنای تحول در اندیشه سیاسی قلمداد می‌شوند. سپس در فصل پایانی ضمن گفتگو درباره بازتاب‌های اندیشه سیاسی امام خمینی به تحول مهم دیگری که در عرصه اندیشه سیاسی شیعه در دوره معاصر رخ داده است، یعنی عبور از فقر سیاسی به کلام سیاسی پرداخته شده است.

◁ ادبیات

◇ سراپرده عشق: مجموعه مقالات درباره شاه

نعمت‌الله ولی

محمد رضا صرفی، محمدصادق بصیری، چاپ اول، دانشگاه شهید باهنر، مرکز کرمان‌شناسی، کرمان، ۱۳۸۴، ۵۲۲ ص، وزیری.

این مجموعه مشتمل بر ۴۱ مقاله درباره شاه نعمت‌الله ولی، عقاید، اندیشه‌ها و اشعار اوست با عناوینی همچون: سهم شاه نعمت‌الله ولی در ترویج ادب شیعی؛ ویژگی‌های عقل در دیوان شاه نعمت‌الله ولی؛ احوالات و فضایل و کمالات شاه نعمت‌الله ولی؛ شاه نعمت‌الله ولی و غزلسرایایی در دوران اوج غزل فارسی؛

سبک و نوع ادبی آثار شاه نعمت‌الله ولی و دیگر عرفا؛ نگاهی گذرا به عرفان اسلامی و افکار و احوال؛ بررسی معناشناختی استعاره و تکرار در غزلیات؛ وحدت وجود و بازتاب آن در اشعار شاه نعمت‌الله ولی؛ تأثیرات ابن عربی در شاه نعمت‌الله ولی در ... و مضامین رایج در شعر شاه نعمت‌الله ولی.

◇ دید و بازدید

جلال آل احمد، چاپ اول، گهید، تهران، ۱۳۸۴، ۱۴۴ ص، رقی.

در این مجموعه دوازده داستان کوتاه از جلال آل احمد جمع آمده است که نویسنده در هر دوازده داستان به انتقاد وضعیت موجود آن دوره - که سراسر کشور در هرج و مرج ناشی از هجوم بیگانگان استعمارگر و بعد از آن دست و پا می‌زند - می‌پردازد. در اولین داستان کتاب که دید و بازدید نام دارد، راوی جوان شاعری است که در اولین دیدار سال نو به دیدن یک استاد ادبیات می‌رود. این استاد ادبیات که وانمود می‌کند همیشه در میان انبوهی از کارهای ادبی و هنری غرق است مهمانانی از اشراف و شخصیت‌های مهم حکومتی دارد و خود نیز آدم بی‌دردی است که از اجتماع دردمند خود تنها شنیده و آنها را در شعرهایش می‌سراید. راوی بعد از فرار از این اجتماع کسل‌کننده به دیدن مادر بزرگ می‌رود که مرتب حرف می‌زند و جوان راوی فرصتی می‌یابد تا در خانه بی‌ریای این پسرزن دلی از عزرا درآورد. خانه بعدی خانه رئیس اداره دوست راوی است، خودش خجالت می‌کشید به تنهایی به خانه‌اش بود، اما وقتی در خانه رئیس را می‌زند، کلفت خانه می‌گوید که آقا به مسافرت رفته است. این بار راوی به دیدار روحانی

محل می‌رود. مهمان آقا و خود آقا نیز نماینده آدم‌های ظاهر نمای هستند که از خدا و پیغمبر تنها جمله‌های کش‌دار و غلیظ و شدید عربی را آموخته‌اند. سرانجام جوان راوی یکرنگی و صداقت را در میان مردم ساده و بی‌آلایش پایین شهر می‌بیند که لباس‌های نو ساده‌ای پوشیده و با یک اتوبوس شرکت واحد با شادی و خوشحالی واقعی به دید و بازدید عید می‌روند.

◊ از زبان‌شناسی به ادبیات: نظم

کوروش صفوی، چاپ اول، سوره مهر، تهران، ۱۳۸۳، ص ۲۲۶، رقی.

نویسنده در کتاب حاضر می‌کوشد تا با استفاده از امکانات جدید مطالعه زبان و ادبیات در حوزه زبان‌شناسی ساخت‌گرا به بررسی زبان‌شناختی نظم به عنوان گونه‌ای از ادب فارسی بپردازد. هدف اول آن است که ثابت شود آنچه تاکنون تحت عنوان فنون بلاغت، در توصیف و تحلیل صناعات ادبی به کار رفته است بر مبنای علمی استوار نیست. هدف دوم در توصیف و طبقه‌بندی صناعات ادبی وابسته به نظم بر مبنای پیکره‌ای از نمونه‌های ادبی فارسی است. عناوین مباحث کتاب عبارتند از: ساختگرای؛ زبان و نشانه؛ نقش‌های زبان؛ زبان ادب؛ برجسته‌سازی ادبی؛ پیشینه مطالعات ادبی در میان مسلمانان؛ امکان تأثیر پژوهشگران اروپایی در بلاغت اسلامی؛ نارسایی‌های مطالعات ادبی سنتی؛ تاریخچه اجمالی مطالعات زبان‌شناختی ادبیات؛ بازمینی پژوهش‌های زبان‌شناختی ادبیات؛ تکرار کلامی؛ توان آوایی؛ توازن واژگانی؛ توازن

نحوی؛ سلسله مراتب نظم آفرینی و طبقه‌بندی صناعات بدیع نظم.

◊ مجموعه مقالات برگزیده هم‌اندیشی زبان و ادبیات فارسی در سده نهم

سعید حسام‌پور، حسین ملکوتی، چاپ اول، دانشگاه هرمزگان، بندرعباس، ۱۳۸۴، ۳۶۳ ص، وزیری.

این مجموعه مشتمل بر مقالات هم‌اندیشی زبان و ادبیات فارسی در سده نهم است که به اهتمام دانشگاه هرمزگان برگزار گردیده است، برخی از مقالات عبارتند از: تمثیل و داستان در عقل و عشق صائِن الدین اصفهانی؛ مرآتی جامی و جایگاه آن در ادب غنایی قرن دهم؛ نقد عناصر قصه در قرن نهم هجری؛ همگامی ادبیات با هنر در سده دهم هجری؛ جامی شاعر معترض اجتماعی؛ آسیب‌شناسی تعریف انسان در قرن نهم با نگاهی به شعر جامی؛ معماری‌دازانی در قرن نهم؛ ویژگی‌های زبانی متون تاریخی در سده نهم؛ مهمترین تذکره عرفانی سده نهم؛ شعر بازاری در قرن نهم با رویکردی به جامعه‌شناسی تاریخی و ادبی؛ انعکاس جلوه‌های اجتماعی، فرهنگی و هفت اورنگ جامی.

◊ تنوع زیستی و دانش سنتی: مروری بر آثار نظم و نثر فارسی در جستجوی دانش سنتی تنوع زیستی

جواد یوسفیان، چاپ اول، روناس، تهران، ۱۳۸۴، ص ۱۱۶، آلبومی.

در این نوشتار، نگارنده با بررسی بخشی از ادبیات مکتسوب ایران، نگرش و دیدگاه‌های مختلف را در زمینه تنوع زیستی و طبیعت استخراج کرده و بر آن است تا باورهای پیشینیان را که معمولاً در

ادبیات منعکس می‌شده تحلیل کند. مباحث کتاب ذیل این عناوین سامان یافته است: دانش سنتی تنوع زیستی در آثار نظم و نثر فارسی قبل از اسلام؛ بررسی آثار نظم و نثر فارسی بعد از اسلام؛ بررسی برخی آثار موجود در قرن چهارم و اوایل قسرن پنجم؛ بررسی برخی آثار موجود از اواسط قرن پنجم تا ابتدای قرن هفتم؛ بررسی برخی آثار قرن هفتم و هشتم؛ بررسی برخی آثار موجود از پایان قرن هشتم تا اواخر قرن دوازدهم؛ بررسی آثار برخی نویسندگان و شعرای معاصر.

◊ نیستان الست (عالم‌ذر در مثنوی معنوی)

نجمه السادات یزیشکی، چاپ اول، دوار، تهران، ۱۳۸۴، ۱۹۰ ص، وزیری.

در فصل اول کتاب درباره عالم‌ذر از دیدگاه قرآنی و روایی بحث شده است. در فصل دوم عالم‌ذر با نظریه مشهور افلاطون یعنی مثل مقایسه و تحلیل شده است. آن‌گاه در فصل سوم عالم‌ذر در مثنوی معنوی بررسی گردیده است. گفتنی است که عالم‌ذر بیانگر نشئه‌ای از آغاز حیات این جهانی اوست و در آن نشئه با پروردگار عالم، عهد و پیمان بندگی بسته و بر ربوبیت او شهادت و گواهی داده است. این جریان در مباحث خداشناسی و در اثبات فطری بودن خداجویی بشر از اهمیت خاصی برخوردار است. همچنین در مباحث عرفانی به جهت آن که این پیمان را پیمان عشق و دوستی با پروردگار می‌داند جایگاه علمی دارد.

